

**INSTITUTION OF EARLY EDUCATION - FAVORABLE ENVIRONMENT VALUATION
OF CHILDREN'S RIGHTS**
**INSTITUȚIA DE EDUCAȚIE TIMPURIE- MEDIUL FAVORABIL
VALORIZĂRII DREPTURILOR COPIILOR**

Natalia CARABET,
dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

CZU: 373.2.017

Summary: The article addresses the issue of the need to achieve education for children's rights in the early education institution, about the need to enhance the rights of children by adults - either parents or teachers. The institution of early education is the right place for the process that substantiates and orients the education of the child correctly, in a democratic society, with free people, educated in the spirit of egalitarian values.

Rezumat: Articolul abordează problema necesității realizării educației pentru drepturile copiilor în instituția de educație timpurie, despre necesitatea de a valoriza drepturile copiilor de către adulți- fie părinți sau cadre didactice. Instituția de educație timpurie este locul potrivit pentru procesul ce fundamentează și orientează educația copilului corect, într-o societate democratică, cu oameni liberi, educați în spiritul valorilor egalitare.

Key words: child law, early childhood education institution, society, equality, values, priority, adult.

Cuvinte-cheie: dreptul copilului, instituție de educație timpurie, societate, egalitate, valori, prioritate, adult.

Într-o societate democratică drepturile copiilor sunt nu doar reguli de respectat, ci prezintă o valoare în sine, parte indiscutabilă a procesului de educație și dezvoltare a lor (copiilor), un deziderat comun, obligatoriu pentru părinți, cadre didactice și actori comunitari. Astfel, copilul de mic percepe viața corect- o viață care este „construită”, pe modele adecvate și valori umane- toți suntem egali, fiecare om are drepturi egale!

În problematica drepturilor copiilor considerăm că aspectele centrale sunt anume copiii, cu specificul și particularitățile lor, cu nevoile dar și unele probleme, deja, ca spre exemplu- plecarea părinților peste hotare, comunicarea defectuoasă la nivel de familie, dificultăți în relații cu semenii sau adulți, unele probleme de sănătate, etc.

Pe de altă parte, analizând problematica drepturilor copiilor, venim încă o dată să realizăm cât de importantă este personalitatea copilului, cât de important este să demonstrăm respect față de personalitatea în dezvoltare, care percepe lumea și viața, care abia învață să fie parte din viața adultă, tumultuoasă, diferită! Dar, așa cum este el, copilul este important! Experiențele lui, cunoștințele, dar și dorințele sunt relevante în diferite contexte!

Considerăm că lumea modernă este bulversată de diferite probleme importante, fie este vorba de sănătatea copiilor și adulților, problemă acutizată de situația pandemică, obezitate și sedentarism, creșterea numărului de maladii mentale, crize economice și scumpiri, care vin cu lanțul de probleme din cadrul familial- plecarea părinților peste hotare, despărțirea copiilor de părinți, etc. În acest tumultul de probleme sociale, economice și culturale, drepturile copiilor rămân să fie încă o problemă importantă- cercetările demonstrând că sunt comunități, familii în care nu se cunosc acestea, mai rău- în care adulții consideră că copilul însuși nu este atât de important și nevoile lui nu sunt primare.

Noi, adulții, analizăm drepturile copiilor și din alte perspective- cât de responsabili suntem vis-a-vis de creșterea și educația copiilor, dacă îi asigurăm copilului un mediu sigur, adecvat nevoilor individuale de viață și educație?

În IET aspecte ce vizează drepturile copiilor sunt decisive atunci când în instituție se planifică unele activități educaționale, de reparație, de investiție a resurselor tehnologice și didactice. În elaborarea Regulamentului Instituției de învățământ preșcolar [6] se stipulează

(punctul 3) că activitatea IET este organizată în baza unui șir de documente legislative, inclusiv a Legii cu privire la drepturile copiilor, a Convenției internaționale cu privire la drepturile copiilor. La fel, în același document, la capitolul III Competențele instituției preșcolare, este indicat că în procesul educațional IET are competențe de protecție a vieții și sănătății copiilor, dezvoltarea holistică a copiilor, organizarea diferitor activități educaționale cu condiția că aceste vor valorifica drepturile și personalitatea copiilor, nu vor diminua importanța copiilor, personalitatea copiilor, ci acestea vor fi în prim plan.

Conform documentelor de politici educaționale ce permit funcționarea IET de orice tip, atunci când se discută deschiderea, orarul de activitate a IET, aspecte ce vizează mediul fizic (clădire, spații, materiale didactice și jucării, alimentația, regimul zilei, regimul activităților educaționale și extracurriculare,...) și psihologic (fonul emoțional, tactul pedagogului, modul de comunicare și relaționare, etc.) asigurat, drepturile copiilor sunt indicate în prim plan.

Documentele: Convenția cu privire la Drepturile Copilului, Convenția cu privire la Drepturile Copilului, ratificată de Parlamentul RM la 12 decembrie 1990 vin să asigure unele direcții de dezvoltare și educație a comunității dar și a copiilor, ca [1,2]:

a) Dezvoltării respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale, precum și pentru principiile consacrate în Carta Națiunilor Unite. b) Pregătirea copilului pentru viața responsabilă într-o societate liberă, în spiritul înțelegerii, păcii, toleranței, egalității între sexe și prietenia între toate popoarele, grupurile etnice și religioase.

Fiind vorba despre copiii de vârstă timpurie nu putem omite specificul planificării activităților educaționale din IET, proces bazat pe documentele de politici educaționale pe dimensiunea educație timpurie- Curriculum pentru Educație Timpurie, Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, [3,4,5], care propun cadrelor didactice să realizeze educația pentru drepturile copiilor prin cele 4 teme globale, dar, la fiecare din aceste teme se vor evidenția aspecte separate, pe care le propunem mai jos:

eu ca personalitate	eu și ceilalți	eu și lumea din jur	eu și corpul meu
dreptul să mă cunosc, să fiu acceptat, să fiu diferit de ceilalți, ...	dreptul la comunicare, acceptare, încredere, apreciere, să nu fiu de acord, să am prieteni, să ajut și să fiu ajutat...	dreptul să fiu activ, să ajut, să întreb, să intervin, să mă dau cu părerea, să fiu de acord, să refuz,...	dreptul la sănătate, să fiu îngrijit (spălat, îmbrăcat, încălțat,...),

Considerăm că atunci când punem în valoare drepturile copiilor trebuie să valorificăm și aspectele- cheie ale curriculumului pentru educație timpurie, și anume- axarea pe competențe. da, și pe dimensiunea drepturilor copiilor considerăm binevenite competențele, ce vor fi formate- dezvoltate de educatori în cadrul activităților zilnice din grădiniță, fie că este vorba de rutine sau activități educaționale propriu-zise. Competențe de a se cunoaște, a se accepta, a se aprecia la justa valoare, de a avea încredere în propria persoană, de a manifesta respect față de sine, familia sa de origine dar și față de alții- în aceeași măsură- vin din domeniul de activitate Eu, familia și societatea.

Competențele de a se exprima liber, sau de a putea exprima opinia personală în fața altora, de a asculta și de a înțelege, de a manifesta respect față de vorbitor sau față de o altă opinie, de a fi curios pentru a cunoaște alte limbi vin din domeniul de activitate Limbă și comunicare [3,4].

Competențele ce aduc respect față de corpul său, față de regimul (tradițiile) de alimentație, față de sportul practicat individual sau de alții, vor completa frumos domeniul de activitate Sănătate și motricitate.

Și, desigur, competențele de a căuta informații utile, de a alege gadgetul potrivit pentru o activitate individuală sau de grup, aspectele tradiționale la diferite popoare de a aprecia natura, de a se teme de unele fenomene naturale, de a realiza calcule sau măsurări- vor completa domeniul de activitate Știință și tehnologii.

Considerăm că orice educator, fiind un profesionist, având dorința de a pune în valoare personalitatea copilului, pledând pentru respectarea drepturilor copiilor, va putea planifica, realiza activități pe domenii de activitate, care vor fi tangențiale cu tematica drepturilor copiilor, astfel contribuind la educația Omului nou- capabil să fie activ și egal într-o societate democratică.

Referințe bibliografice:

1. Convenția cu privire la Drepturile Copilului
2. Convenția cu privire la Drepturile Copilului, ratificată de Parlamentul RM la 12 decembrie 1990
3. Curriculum pentru Educație Timpurie,
4. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani,
5. Ghid de implementare a Curriculumului pentru Educație Timpurie, a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani din perspectiva Cadrului de referință pentru educație timpurie, https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_ro.pdf
6. Regulamentului Instituției de învățământ preșcolar, <https://mecc.gov.md>